

СТАНОВИЩЕ

за дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен
„доктор“

на тема **„Керамични съдове и малка пластика от селището от ранния енеолит
при Градешница“**

на **Веселин Даниелов Данов**, редовен докторант на катедра „Археология“,
Исторически факултет, СУ „Св. Климент Охридски“

от доц. д-р Петя Георгиева – научен ръководител

Веселин Данов завърши специалност археология в Софийския университет с отличен успех. Изявяваше се като един от най-добрите студенти с траен интерес към праисторията. Стана редовен докторант, веднага след като завърши. Положил е успешно в срок всички задължителни изпити. Предал е дисертационния си труд в срок. Има необходимите публикации по темата. Като докторант участва активно в организирането и провеждането на първите две докторантски конференции на Катедрата по археология и НАИМ-БАН. Участвал е с доклади в две международни научни конференции.

Темата на дисертацията „Керамични съдове и малка пластика от селището от ранния енеолит при Градешница“ е съобразена с научните му интереси и лични качества. Материалите от селището при Градешница са много важни за изследванията по праистория на Югоизточна Европа, но не бяха обработвани и публикувани. Те са станали известни от няколко малки статии и един албум с кратък текст на проучвателя Богдан Николов, представящ музейната експозиция. От Градешница са станали световно известни керамични плочки с предписмени знаци и други много атрактивни находки.

Задачата, поставена пред В. Данов, бе да обработи според съвременните изисквания на археологическата документация керамиката и малката пластика от обекта, както и да анализира материалите от гледна точка на определяне на релативната хронология и културна специфика на обекта и района, към който принадлежи. Това е много трудоемка задача, която изисква освен упоритост и трудоспособност възможности за аналитично мислене и обобщения. Смятам, че докторантът се справи отлично с работата.

Обработени и документирани са повече от 600 цели съда, антропоморфни и зооморфни фигурки, модели на мебели, сгради и други дребни предмети. Създадена е отлична и съвършено реалистична документация за тях. Коректно са анализирани всички запазени документи за стратиграфията на селището. Материалите от селището при Градешница за нуждите на сравнителния анализ са допълнени с материали от други синхронни обекти от района.

Трудът е разделен на две части: текст и библиография и каталог с илюстрации. Текстовата част е разделена на увод, девет глави и заключение.

Първите две глави представят историография на проучванията на култура Градешница–Слатино–Дикили Таш и подробен преглед на изворовата база за селището при Градешница. Информацията в тях е пълна и изчерпателна. Критичните историографски бележки са написани коректно с демонстриране на уважение към предшестващите го изследователи на същата тема.

Всяка от главите от трета до девета е посветена на анализа на различните видове изследвани керамични предмети и в зависимост от спецификата на различните видове артефакти е разделена на две или повече части. Направена е класификация на всеки от тях, като най-подробна и най-значима е класификацията на керамиката. Обърнато е съществено внимание на технологията на изработка на отделните предмети. Забелязани и описани са подробности за отдавна известни в литературата предмети, които никога досега не е забелязвал, въпреки че предметите са публикувани и са неизменна част от музейната експозиция. Например, Веселин Данов за първи път откри, че в Градешница има съдове, орнаментирани с различни мотиви от две противоположни страни на тялото. Тези съдове досега са публикувани само със снимки от едната страна и засега са уникални за тази археологическа култура. Вероятно символизируют и семантично са аналог на двуличеви божества.

Съществена част на всяка глава и особено на посветените на керамиката и антропоморфната пластика е сравнителният анализ с комплекси от късния енеолит от същия район, както и с комплекси от приблизително синхронни обекти на същата и съседни култури.

Резултатите са обобщени в заключението.

Изследването има редица приноси елементи, които коректно са изброени в края на текста и в автореферата. За първи път е представен целият запазен материал от селището в неговата пълнота. Това позволи на автора да направи точна, а не изкривена характеристика на керамиката от селището и района. Направени са редица нови заключения за регионалните специфики и общите културни и хронологически елементи с останалите райони от разглежданата и съседните култури.

Представеният дисертационен труд на тема „Керамични съдове и малка пластика от селището от ранния енеолит при Градешница“ на Веселин Даниелов Данов и цялостната му работа по време на докторантурата му напълно отговарят на изискванията за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ и аз изразявам своето положително становище за това.

Доц. д-р Петя Георгиева